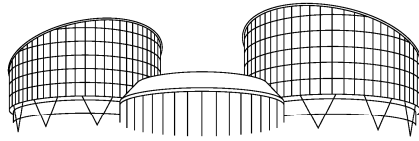

Revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA**

CAUZA GAL ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 49229/15)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

30 august 2022

Hotărârea este definitivă. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Gal împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Yonko Grozev, *președinte*,

Iulia Antoanella Motoc,

Pere Pastor Vilanova, *judcători*,

și Crina Kaufman, *grefier adjunct de secție a.i.*,

Având în vedere cererea (nr. 49229/15) împotriva României formulată de către un resortisant al acestui stat, doamna Mariana Gal („reclamanta”), născută în 1963 și domiciliată în Oradea, reprezentată de doamna R.L. Chiriță, avocat în Cluj Napoca, a sesizat Curtea la 1 octombrie 2015 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

Având în vedere decizia de a aduce la cunoștința Guvernului României („Guvernul”), reprezentat de agentul său, doamna O.F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, plângerile în legătură cu condamnarea reclamantei în apel, lipsa participării directe a judecătorului V.C. la audierea mai multor martori (art. 6 § 1 din Convenție) și imposibilitatea ca reclamanta să pună întrebări martorului C.M., personal sau prin reprezentant, [art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție] și să declare cererea inadmisibilă în rest,

Având în vedere observațiile părților,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 5 iulie 2022,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

OBIECTUL CAUZEI

1. În ianuarie 2012, procurorii Direcției Anticorupție Oradea au decis să o cerceteze și ulterior să o trimită în judecată pe reclamantă pentru complicitate la trafic de influență. La baza acestor decizii au stat o serie de declarații făcute în fața organelor de anchetă de către C.M. și C.D., doi martori (denunțatori). C.D. a făcut obiectul unui proces penal pentru fals și înșelăciune. Cei doi martori susținuseră, printre altele, că reclamanta (soția procurorului V.G.) și B.R.M. (o cunoștință de-a reclamantei) le-ar fi promis că îi vor ajuta să obțină decizii care să fie favorabile lui C.D. în soluționarea proceselor sale judiciare. Dintre declarațiile făcute de C.M. în timpul interogatoriilor, cea din 6 ianuarie 2012 a fost luată în calitate de martor (denunțator). Într-o declarație scrisă, transmisă la 7 februarie 2012 din Irlanda, martorul C.M. a informat organele de anchetă că a părăsit România și a indicat noua sa adresă din Irlanda.

2. Pe durata procesului la Judecătoria Cluj, reclamanta a susținut teza provocării și a solicitat ca martorul C.M. să fie citat printr-o comisie rogatorie adresată autorităților irlandeze, pentru a putea fi interogat cu privire la denunțul pe care îl făcuse, potrivit reclamantei, în schimbul unei promisiuni din partea anchetatorilor.

3. Judecătoria l-a citat pe martorul C.M. să se prezinte, trimițându-i citația la adresa acestuia din România, însă acesta nu s-a prezentat. Inculpații B.R.M. și reclamanta, precum și martorii C.D., C.D.H., D.A.M., I.B., J.M. au fost audiați de judecătoria. Cu această ocazie, C.D. a declarat că reclamanta nu i-a cerut niciun ban, ci i-a promis pur și simplu că va vorbi cu soțul ei și că totul se va rezolva. C.D.H. a declarat că nu o cunoaște pe reclamantă și că are îndoieli cu privire la credibilitatea fraților C.M. și C.D., care încercaseră să-și înregistreze și conversațiile pentru parchet. D.A.M. a declarat că s-a întâlnit cu inculpații B.R.M., care i-a cerut să-i liniștească pe cei doi terți că dosarele în instanță vor fi soluționate, iar ulterior a înțeles că era vorba despre frații C.M. și C.D. Cel de-al patrulea martor, I.B., avocat, a declarat că s-a întâlnit cu frații C.D. și C.M., care erau însoțiți de B.R.M. și că a fost informat de către C.M. că acesta din urmă este dispus să plătească orice preț pentru a rezolva problemele juridice ale lui C.D. J.M., angajat al reclamantei, a declarat că a fost obligat de un procuror să înregistreze conversațiile sale cu procurorul V.G. (soțul reclamantei).

Instanța a examinat, printre altele, conținutul înregistrărilor audio realizate de J.M. și F.J. La data de 14 mai 2014, Judecătoria Cluj a achitat-o pe reclamantă pentru următoarele motive:

- la data denunțului făcut de către C.D. nu fusese comisă nicio infracțiune de către reclamantă;
- mărturiile date de martorul C.M. în cursul anchetei, care, de altfel, făcuse înregistrările audio la cererea organelor de anchetă și care a participat la majoritatea discuțiilor cu reclamanta, nu au fost pe deplin sincere, deoarece, după cum reiese dintr-o declarație a lui C.M., discuțiile în cauză fuseseră inițiate în schimbul unei promisiuni făcute de anchetatori de a facilita evacuarea unui chiriaș care ocupa o garsonieră aparținând acestuia;
- afirmația reclamantei cu privire la provocare a fost confirmată și de declarațiile făcute de J.M. și F.J. în cursul anchetei, care au indicat dorința anchetatorilor de a-l implica pe procurorul V.G., soțul reclamantei, la săvârșirea infracțiunii în cauză, situație confirmată și de conținutul înregistrărilor vocale realizate de acești doi martori și depuse la dosar de către reclamantă;
- reclamanta nu avea cunoștință de beneficiile materiale solicitate de către B.R.M. și fusese provocată de martorii C.M. și C.D. să comită infracțiunea în cauză. Reclamantul a declarat apel împotriva acestei sentințe.

4. În fața Curții de Apel Cluj, reclamanta a insistat ca martorul B.M. să fie citat și interogat cu privire la declarațiile sale în fața anchetatorilor. În data de 5 decembrie 2014 și 6 februarie 2015, instanța de apel l-a citat pe C.M. prin transmiterea de notificări la adresele sale din România și Irlanda. La 6 februarie 2015, un complet al instanței de apel, format din judecătoria C.I. și V.V.A. a audiat trei martori, C.D., N.G.H. și C.D.H., care fuseseră deja

audiați de către judecătoria. C.D. a declarat că s-a întâlnit cu reclamanta de două sau trei ori, că nu i-a cerut niciodată bani și că inculpata B.R.M. a precizat că i-a dat reclamantei o sumă de bani pentru ca aceasta din urmă să poată interveni pe lângă soțul ei. N.G.H a declarat că sora sa a încercat să cumpere garsoniera în care locuia în calitate de chiriașă, dar după ce a plătit prețul, prin intermediul lui B.R.M., sora ei și-a dat seama că C.M. nu era proprietarul. C.D.H. a declarat că C.M. i-a explicat că procurorii Direcției Anticorupție i-au promis că vor facilita o condamnare cu suspendare în cazul fratelui său, C.D., dacă acesta acceptă să folosească dispozitive de înregistrare audio în timpul conversațiilor sale cu procurorii și judecătorii.

5. La 20 martie 2015, instanța de apel, într-un complet format din judecătorii C.I. și V.C., a constatat că era imposibil să asigure prezența lui C.M. În cursul audierii, reclamanta a formulat o cerere de audiere a martorilor J.M. și F.J. și ascultarea publică a înregistrărilor audio realizate de aceștia, în vederea examinării tezei provocării reținute în primă instanță. Instanța de apel a respins aceste cereri și a audiat martorul S.A., care fusese deja audiat în fața organelor de anchetă. În observațiile sale scrise, reclamanta a criticat faptul că martorul C.M. nu a putut fi audiat, a subliniat necesitatea ca instanța de apel să asculte din nou toți martorii care fuseseră audiați înainte de decizia de achitare și a citat în acest sens cauza *Flueraș împotriva României* (nr. 17520/04, pct. 58-62, 9 aprilie 2013).

6. Printr-o decizie din 3 aprilie 2015, instanța de apel a condamnat reclamanta la o pedeapsă cu închisoarea pentru complicitate la trafic de influență pentru următoarele motive:

- denunțurile au fost legale și conforme;
- la dosar nu existau probe care să susțină afirmația de provocare;
- după cum reiese din probele examinate în cadrul anchetei, în primă instanță și în apel, respectiv transcrierile înregistrărilor audio realizate de C.M., transcrierile scrise ale interceptărilor telefonice și declarațiile martorilor și ale denunțătorilor, reclamanta le promisese lui C.M. și C.D. că îi va ajuta să obțină decizii care să le fie favorabile și acceptase, în schimb, să primească un beneficiu de la ei la o dată ulterioară.

7. Printr-o hotărâre definitivă din 17 noiembrie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție, sesizată cu recurs, a menținut decizia din 3 aprilie 2015 și a apreciat că probele examinate de instanța de apel au justificat condamnarea reclamantei.

8. Reclamanta a pretins că nu i s-a oferit posibilitatea, în nicio etapă a procedurii, de a-l interoga, personal sau prin reprezentant, pe martorul C.M., ale cărui declarații făcute în cursul anchetei au contribuit la stabilirea vinovăției sale [art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție]. Consideră că instanța de apel nu a examinat în mod direct toate probele și a condamnat-o pe baza aceluiași probe pe baza cărora Judecătoria Cluj a achitat-o. De asemenea, s-a plâns că judecătorul V.C. nu a participat, în data de 6 februarie 2015 (*supra*, pct. 4), la audierea celor trei martori (art. 6 § 1 din Convenție).

MOTIVAREA CURȚII

9. Constatând că acest capăt de cerere, întemeiat pe art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție, nu este în mod vădit nefondat și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate în sensul art. 35 din Convenție, Curtea îl declară admisibil.

10. Curtea face trimitere la principiile bine stabilite privind dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din Convenție, inclusiv dreptul acuzatului de a interoga martorii, direct sau prin reprezentant, garantat de art. 6 § 3 lit. d), care impun, în special, ca acuzatului să i se ofere o posibilitate adecvată și suficientă de a contesta probele incriminatoare și de a-i interoga pe autorii acestora, fie în momentul depunerii acestora, fie într-o etapă ulterioară [*Al-Khawaja și Taherv împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 26766/05 și 22228/06, pct. 118-147, CEDO 2011, *Schatschaschwili împotriva Germaniei* (MC), nr. 9154/10, pct. 100, CEDO 2015 și, mai recent, *Danilov împotriva Rusiei*, nr. 88/05, pct. 108-111, 1 decembrie 2020, cu referințele citate aici].

11. În primul rând, se impune constatarea că martora protejată I.N., citată în fața judecătorei, nu s-a prezentat niciodată pentru a oferi părților posibilitatea de a o audia (*supra*, pct. 4). Într-adevăr, deși au fost informate cu privire la schimbarea adresei sale și la plecarea sa în Irlanda, instanțele au continuat să trimită citații acestui martor la adresa sa din România pentru majoritatea audierilor și nu au luat nicio măsură concretă pentru a asigura prezența acestuia în scopul de a fi audiat sau interogat (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Colac împotriva României*, nr. 26504/06, pct. 49-50, 10 februarie 2015 și, *per a contrario*, *Tseber împotriva Republicii Cehe*, nr. 46203/08, pct. 50-52, 22 noiembrie 2012). De asemenea, trebuie subliniat faptul că reclamanta insistase ca acest martor să fie citat și interogat cu privire la declarațiile pe care le-a făcut anchetatorilor (*supra*, pct. 2 și 4) și că nu a renunțat niciodată la dreptul său de a interoga acest martor (a se vedea, *per a contrario*, *Kashlev împotriva Estoniei*, nr. 22574/08, pct. 51, 26 aprilie 2016).

12. Contrar celor afirmate de Guvern, pentru a condamna reclamanta, instanța de apel s-a bazat în special pe declarațiile lui C.M. (*supra*, pct. 6), a cărui declarație a fost făcută în fața organelor de anchetă în calitate de martor și denunțător (*supra*, pct. 1), precum și pe baza probelor adunate prin intermediul acestuia (*supra*, pct. 6). Cu toate acestea, C.M. nu a fost audiat niciodată de instanțele de judecată și nu a avut loc nicio confruntare între reclamantă și C.M., nici în etapa de anchetă preliminară, nici în timpul procesului (*supra*, pct. 1-6). Astfel, deși declarațiile făcute de acest martor în fața organelor de anchetă și înregistrările audio efectuate de acesta, pe care reclamanta nu a putut să le conteste în ședință publică în fața instanței de apel (*supra*, pct. 5), nu au fost singurele probe incriminatorii, acestea au constituit elemente decisive în condamnarea reclamantei, întrucât C.M. a fost unul dintre singurii doi martori direcți, în calitate de denunțător (a se vedea, *mutatis*

mutandis, Danilov, citată anterior, pct. 114 și *Fikret Karahan împotriva Turciei*, nr. 53848/07, pct. 53, 16 martie 2021). Or, instanța de apel nu a luat în considerare dacă faptul că nu a fost interogat acest martor-cheie ar putea avea un impact asupra echității generale a procedurilor și nici nu s-a angajat într-o examinare meticuloasă a credibilității lui C.M. și a fiabilității declarațiilor sale făcute în fața organelor de anchetă (a se vedea, *per a contrario, Schatscliascliwili*, citată anterior, pct. 146-150).

13. Curtea reține că declarațiile lui C.M. au stat la baza acuzării reclamantei și că, potrivit constatării judecătorei, aceste declarații au fost făcute în schimbul unei promisiuni din partea anchetatorilor. În aceste circumstanțe, Curtea concluzionează că refuzul instanței de apel de a permite reclamantei să efectueze o examinare în contradictoriu cu privire la credibilitatea și fiabilitatea acestor probe a afectat în mod substanțial echitatea procedurii, în special garanțiile privind protecția dreptului la apărare ale acuzatei (a se vedea, *mutatis mutandis, Danilov*, citată anterior, pct. 120).

14. În plus, achitarea reclamantei a survenit după ce cinci martori au fost audiați de către judecătorie, care a reținut că probele de la dosar (inclusiv înregistrările audio realizate de J.M. și F.J., examinate de judecătorie în ședință publică) nu erau suficiente pentru a stabili vinovăția reclamantei (*supra*, pct. 3). Pentru a înlocui hotărârea de achitare cu condamnarea reclamantei, judecătorii din apel s-au limitat la audierea a trei din cei cinci martori audiați de judecătorie (*supra*, pct. 4), au respins cererea de reexaminare a înregistrărilor audio făcute de J.M. și F.J. deși aceste probe întăreau argumentele reclamantei privind provocarea (*supra*, pct. 4) și s-au bazat pe celelalte înscrisuri din dosarul judecătorei (*supra*, pct. 3). Prin urmare, în esență, judecătorii de apel au întemeiat condamnarea reclamantei pe o nouă interpretare a majorității mărturiilor și probelor pe ai căror autori nu i-au audiat, ceea ce a afectat în mod semnificativ dreptul la apărare (a se vedea, *Danilov*, citată anterior, pct. 120 și *mutatis mutandis, Flueraș împotriva României*, nr. 17520/04, pct. 58-62, 9 aprilie 2013).

15. Pe baza celor de mai sus, Curtea concluzionează că faptul că reclamanta nu a putut, în nicio etapă a procedurii, să îl interogheze, personal sau prin reprezentant, pe denunțatorul C.M., coroborat cu refuzul instanței de apel de a proceda la audierea publică a înregistrărilor audio realizate de J.M. și F.J. și de a permite reclamantei să interogheze acești martori, ale căror declarații și înregistrări au fost apoi folosite împotriva ei, era de natură să afecteze garanțiile unei „proceduri în contradictoriu” și principiul „egalității armelor” într-o manieră incompatibilă cu dreptul la un proces echitabil.

Prin urmare, au fost încălcate art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție.

16. Având în vedere această concluzie, Curtea consideră că nu este necesar să se examineze separat celelalte capete de cerere ale plângerii, și anume lipsa participării directe a judecătorului V.C. la audierea mai multor martori, anularea verdictului de achitare și respingerea de către instanța de apel a argumentului privind provocarea (*Zanghi împotriva Italiei*, 19

februarie 1991, pct. 23, seria A nr. 194-C, *Jordan Petrov împotriva Bulgariei*, nr. 22926/04, pct. 143, 24 ianuarie 2012 și *Ruianu împotriva României*, nr. 34647/97, pct. 75, 17 iunie 2013).

CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

17. Reclamantul solicită 10 000 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care consideră că l-a suferit și 6 100 EUR pentru cheltuielile de judecată.

18. Guvernul consideră că o constatare a încălcării ar putea constitui o reparație suficientă și că sumele solicitate sunt excesive în raport cu jurisprudența Curții.

19. Curtea acordă reclamantei 6 000 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit pentru această sumă.

20. Având în vedere documentele de care dispune și jurisprudența sa, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantei suma de 3 000 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată, la care se adaugă orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit pe această sumă.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Declară admisibilă cererea întemeiată pe art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție;
2. *Hotărăște* că a existat o încălcare a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție în ceea ce privește imposibilitatea reclamantei de a interoga, personal sau prin reprezentant, pe C.M. și condamnarea sa în apel în lipsa audierii martorilor pe care s-a bazat instanța de apel;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze celelalte aspecte privind echitatea procedurilor penale invocate în temeiul art. 6 § 1 din Convenție;
4. *Hotărăște*:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni, următoarele sume, care vor fi convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 6 000 EUR (șase mii de euro) la care se adaugă orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru această sumă, pentru prejudiciul moral;
 - ii. 3 000 EUR (trei mii de euro) la care se adaugă orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru această sumă, pentru cheltuieli de judecată;

HOTĂRÂREA GAL ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

- b) că, începând cu expirarea perioadei menționate și până la efectuarea plății, aceste sume vor fi purtătoare de dobândă simplă la o rată egală cu cea a facilității de creditare marginală a Băncii Centrale Europene aplicabilă în această perioadă respectivă, majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 30 august 2022, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulament.

Crina Kaufman
Grefier adjunct a.i.

Yonko Grozev
Președinte